

Ugdymo idėjos vaikams, turintiems taktilinio, auditorinio ir vizualaus suvokimo sutrikimų

Parengta pagal Meggi Schuler, Ulrike Blucha „Jausti, girdėti, matyti“

Taktilinio suvokimo skatinimas

Kūriniai iš smėlio

Šis kūrybinis užsiėmimas skatina taktilinį suvokimą. Smėlį pažįsta visi vaikai, o šio savybės specifinės. Vaikas gali nuspręsti, ką jis darys: daiktą iš smėlio ar tik pieš ant jo pirštais arba pagaliuku. Užsiimant šia veikla, skatinama subtilioji motorika ir kūrybingumas.

Priemonės: smėlis, kokia nors gamtinė medžiaga, vanduo, laistytuvas, plonas pagaliukas, kastuvėlis, fotoaparatas.

Pasiruošimas: pirmiausia kastuvėliu sulyginame smėlio paviršių. Jei smėlis perdžiūvęs, sudrėkiname jį laistytuvu. Tada geriau matomas piešinys.

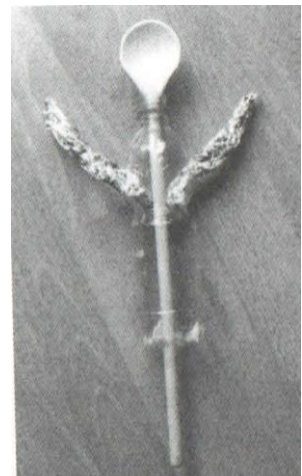

Eiga: pirštu arba pagaliuku galima smėlyje nupiešti fantastiškiausius piešinius. Svarbu žinoti, kad piešiant ant smėlio visi daiktai turi būti didesni, nei piešiant ant popieriaus, kitaip nesimatys detalių. Norėdami nuspalvinti piešinį, naudokite gamtines medžiagas. Namą galima išdėlioti iš medžio žievės, gėlių lapelių vietoje susmeikite gėlytes, saulės spindulius išdėliokite iš žolės stiebelių, plaštakės sparnelius apdėliokite smulkiais akmenėliais. Galite iš medžio lapų sudėlioti rėmelį. Smėlio paveikslai trumpalaikiai, todėl gražiausius kūrinius verta nufotografuoti.

„Pajė masė“ teatras

Darbas naudojant klijus atveria puikias galimybes vaikų taktiliniams pojūčiams ugdyti. Klijų konsistencija yra tasi, lipni, gliuti, tad netinka pirmiesiems pratimams. Vaikui paprasčiausiai gali būti nemalonu liesti šią masę. Jei pastebėjote, kad vaikas teigiamai reaguoja į klijus, naudokite šį metodą skatinantį fantaziją ir teikiantį nemažai džiaugsmo.

Gaminant teatro lėles, vystoma subtilioji motorika ir skatinama abiejų rankų veikla.

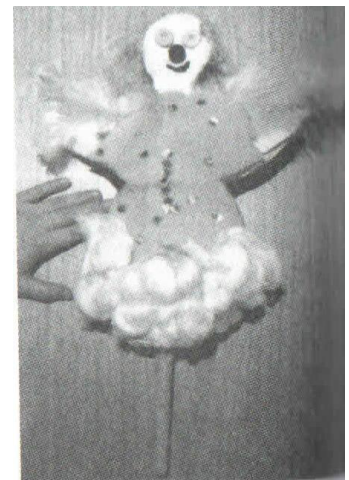
Priemonės: laikraščiai, baltas popierius, klijų milteliai, vanduo, plakimo šluotelė, medinis šaukštas maždaug 30-40 cm ilgio, tuščias plastikinis buteliukas (0,3l) rankinis gražtas, peilis arba žirkklės.

Eiga: pirmiausia plastikinio buteliuko dugne gražtu, peiliu ar žirkklėmis padaroma 1,5 cm skersmens kiaurymė. Pro buteliuko viršų įkišamas šaukštas, kad galva būtų viršuje. Viršutinėje butelio dalyje abiejose pusėse vienodame aukštyje pragręžiamos apytikriai 1 cm skersmens skylutės. Iš aliuminio folijos padaromos „rankos“ ir įkišamos pro skylės. Padarėme lėlės griaučius. Už kyšančio šaukšto koto vėliau lėlė bus laikoma ir judinama. Laikraštį ir baltą popierių su-plėšome dideliais gabalais. Klijai sumaišomi plakimo šluotele. Visa lėlė ištepama klėjais ir apklijuojama keliais laikraščių sluoksniais. Tada klijuojame kelis balto popieriaus sluoksnius. Ant jo bus galima piešti. Lėlė turi džiūti ne mažiau kaip pora dienų. Lėlė dekoruojama pagal išmonę: ji gali būti dažoma, puošiama vilna, plunksnomis, sagomis, fetru ir kt. Kiekviena lėlė turi būti individuali.

Kaip pagaminti lėlę?

Priemonės: 2 netikri perlai, 1 saga, raudonas fetras, baltos plunksnos, mažos dekoratyvinės žvaigždės, vata, klijai, žirkklės, pieštukas.

Eiga: pirmiausia klėjais priklijuojami perlai, kurie bus akys. Čia vaikui turėtų padėti vadovas. Nedidelė šviesi sagutė – nosis. O raudono fetro skiautelė – besišypsanti burna. Saga ir fetras taip pat priklijuojami. Sukarpome vienodo ilgio rudos vilnos siūlų ir juos priklijuojame kaip plaukus. Lėlės galva baigta. Ant rankų klijuojame baltas plunksnas ir gauname sparnus. Dabar iš fetro darome suknelę. Pirmiausia ją reikia nupiešti ir iškirpti. Tada priklijuokite dekoratyvines žvaigžduotes. Suknelę galime pritvirtinti prie lėlės kūno. Suknelės apačią apklijuojame vata, kad atrodytų kaip debesys. Iš pusės metro atstumo ant lėlės užpurškite šiek tiek auksinio lako. Paprasta figūrėlė virto angelu.

Pojūčių istorijos

Pasakojant istorijas, galima sukaupti šiokių tokių suvokimo patirčių. Tokios istorijos naudojamos įvadiniam darbui su vaiku. Vaikas žaidžia kartu su vadovu, bet iš pradžių aktyvesnis vaidmuo tenka vadovui. Dažniau sekant pasakojimą, jį plečiant ir papildant, vadovas gali tapti vis pasyvesnis. Be to, žaidimo metu galima pastebėti, kokios medžiagos vaikui kelia nepatogumų ir kokios yra priimtinos. Iškilus būtinybei, kartojant istoriją, kai kurias medžiagas galima pakeisti kitomis ir taip didinti dirgiklių pasiūlą.

Ežiuko šeimynėlė

Pojūčių istorija, kur naudojamos gamtinės medžiagos.

Priemonės: 2 didesni ir 2 mažesni pušies kankorėžiai, šiek tiek lapų, samanų, mažos šakelės, eglės šakos, truputis žemių, keturi raišteliai maždaug 10 cm ilgio.

Pasiruošimas: galima ant kankorėžių priklijuoti akytes iš fetro.

Prieš pradėdami žaisti, išdėliokite patalpoje pasakojimo eilės tvarka visas reikiamas medžiagas. Kankorėžius paslėpkite lapuose, o siūlus – žemėje.

Eiga: pasakojant istoriją, atliekami atitinkami veiksmai.

Po lapų krūva miško pakraštyje kartą gyveno ežių šeimynėlė: tėvas Dūris, mama Spyglė ir du vaikučiai Jonukas ir Eglutė.

Vieną rytą mama Spyglė grįžo iš sandėliuko ir tarė tėčiui Dūriui:

- Mes neturime ko valgyti. Gal pamėgink pagauti pora sliėkų.

- Žinoma, - atsakė tėtis Dūris, - jau einu pro duris!

Tėtis Dūris iškeliavo. Po kiek laiko jis priėjo minkštučių ir švelnučių samanų plotelį.

Čia jis nusprendė atsipūsti ir truputį pagulėti. Atsargiai ežiukas uodė, ar kur netoliese nėra

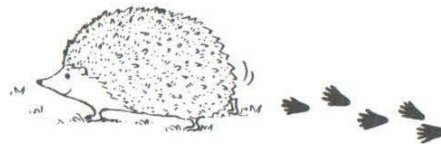
Pasiraukite lapuose, ištraukite kankorėžius ir kiekvieną pavadinkite vardu.

Pora didesnių kankorėžių šnekasi.

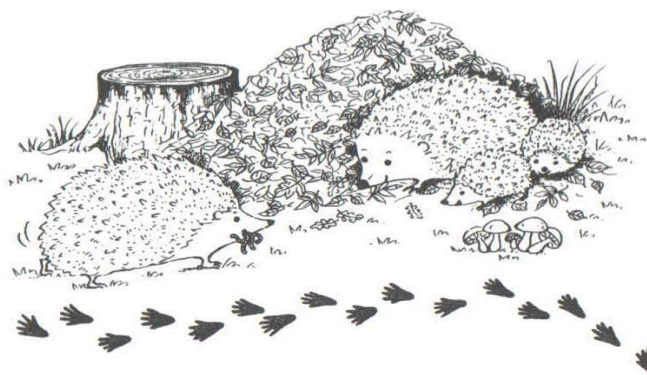
Vaikas arba vadovas daro atitinkamus veiksmus su kankorėžiu.

vabaly bei kirmėlių. Tačiau, neradęs nieko valgomo, patraukė toliau. Jam teko perlipti per nukritusias medžių šakas. Iš pradžių buvo nedrąsu, bet Dūris įveikė sunkumus. Čia, deja, taip pat nebuvo nieko valgomo. Kiek vėliau kelią pastojo nusvirusios eglių šakos. O maisto vis nesimatė. Be to, ežiukas nenorėjo kišti gilyn nosies, kad spygliai jos nesubadytų.

Prasiskverbęs pro eglių šakas, Dūris nuskubėjo toliau. Dabar jis pajudo drėgną vėsią žemę. Čia greičiausiai pavyks rasti šeimai gardžių kąsnelių. Ežiukas pasirausė žemėje, ištraukė keturis riebius sliekus ir laimingas pasileido namo.

Raišteliai

Mama Spyglė, Jonukas ir Eglutė stoviniavo priešais lapų krūvą ir laukė grįžtančio tėčio. Jie visi kartu pasisotino ir sulindo į lapus nusnūsti valandėlę.

Grižtama tuo pačiu keliu

Jei vaikas dažnai žaidžia šį žaidimą, galima išplėsti tėčio kelionės pasakojimą, pavyzdžiui:

- ✓ Gėlių purškikliu imituoti lietu,
- ✓ Padėti du didesnius akmenis kaip uolas,
- ✓ Papilti mažų akmenėlių kaip žyrykelį,
- ✓ Parinkti kaštonų, gilių, su kuriomis ežiukas gali žaisti,
- ✓ Pompa pūsti stiprų „vėją“.

Jei istorija atliko savo užduotį, ji baigiama. Pavyzdžiui, ežiukas išeina paskutinę kelionę, o paskui visa šeima sulenda į lapus ir užmiega žiemos miegu iki pavasario. Kitas variantas - tėtis pavargęs ir prašo vaiką paieškoti maisto. Jis porą kartų nukeliauja tą atstumą ir tada ežiai užmiega žiemos miegu.

Judėjimas – jutimas visu kūnu

Nėra lengva pasiūlyti vaikui, turinčiam taktilinio suvokimo keblumą, atlikti sudėtingus judesius. Jie to nepajėgs. Tačiau atskiri elementai gali būti nesunkiai įvykdomi.

Masažas kočėlu

Kočėlas – specifinis įrankis, bet kartais labai naudingas. Galima įsigyti įvairaus dydžio kočėlų. Lygiai nuobliuotas paviršius – puiki priemonė lytėjimui vystyti. Jis gali būti taikomas dirbant su vaikais, ieškančiais taktiliškumo.

Žaidimo variantai:

- ✓ Kiekvienas vaikas išmėgina pats, kaip jo kūnu ridena kočėlas. Šiek tiek atsargiau reikia kočėlą ridenti per kaulus. Masažuojant keičiamas spaudimas.
- ✓ Vyresni vaikai gali masažuoti vienas kitą.
- ✓ Kočėlas ridenamas ant grindų plaštakomis ar pėdomis. Galūnes dedame per vidurį.
- ✓ Kočėlas ridenamas laikant už galų.
- ✓ Vaikas pilvu atsigula ant kočėlo ir juda pirmyn bei atgal.
- ✓ Vaikas kaip kočėlas ridenasi ant demblio, tartum demblys būtų tešla.

Balionų Šokis

Balionas pats vienas dirgina labai mažai. Tačiau jį spaudžiant, dirgikliai aštrėja. Balionas lengvas, todėl puikiai panaudojamas dirbant su taktiliškumo vengiančiais vaikais.

Žaidimo variantai:

- ✓ Pernešti per patalpą pripūstą balioną įvairiais būdais: pasikišus po pažastimi, apkabinus abiem rankom ir laikant jį prispaudus prie pilvo arba laikant pirštų galiukais priešais save.
- ✓ Suspausti balioną keliais ir lėtai pereiti patalpą.
- ✓ Pratimas dirbti su partneriu: du vaikai laiko balioną tarp savęs, taip vaikšto arba „šoka“.

- ✓ Kiekvienas vaikas pasikiša balioną po marškinėliais ir gali atsitrenkti vienas į kitą.
- ✓ Visi kartu niūniuoja kokią nors melodiją. Lūpas vaikai prigludžia prie balionų ir tada jaučia vibraciją.

Kamuolių slalomas

Komandos, kurioje ne daugiau kaip keturi žaidėjai, vienas atsisėda ant ištiesto apkloto. Keli kamuoliai išdėliojami patalpoje toli vienas nuo kito. Kiti komandos vaikai velka apklotą su sėdinčiu komandos nariu tarp kamuolių. Paskui pasikeičiama vietomis. Žaidimą galima žaisti ir kaip estafetę.

Apklotas, kamuolys, lankas — vartai!

Panašiai kaip slalomas, vienas vaikas sėdi ant apkloto, o kiti jį tempia. Rankose jis laiko kamuolį. Patalpoje išdėlioti keturi lankai. Vaikas turi įmesti kamuolį į lanką. Vienas grupės vaikas atsakingas, kad kuo greičiau nuneštų kamuolį vartininkui. Paskui keičiamasi vaidmenimis.

P.S. Šiuos du žaidimus su kamuoliais galima atlikti ir ne komandose. Vaikas gali būti „velkamas“ tiesiog tėvelių ar terapeuto.

Žaidimai su putomis

Vaikiškas šampūnas

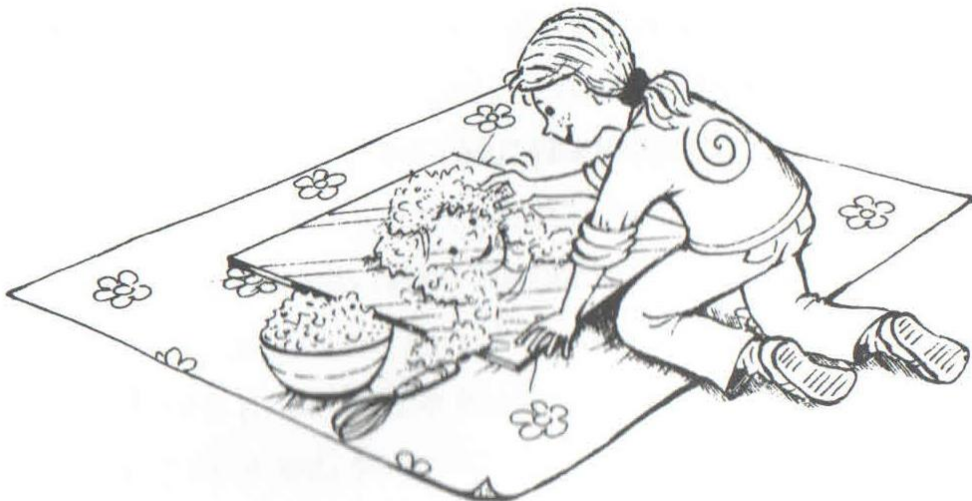
Naudojant skutimosi putas, galima pajusti pačius įvairiausius taktilinius dirgiklius. Tačiau jos turi nemažai minusų: yra vėsios, intensyvaus kvapo, todėl ir vadovui, ir vaikams gali būti nemalios. Be to, skutimosi putas brangios. Patogesnė ir pigesnė priemonė – vaikiškas šampūnas.

Priemonės: vaikiškas šampūnas, šiltas vanduo, mažas dubenėlis, plaktuvas, spalvota neraštuota cerata, nedūžtantis veidrodis (40 x 50 cm).

Pasiruošimas: į dubenėlį įpilkite du valgomuosius šaukštus šilto vandens ir tris valgomuosius šaukštus šampūno. Viską išplakite plaktuvu, kol susidarys putos. Kuo daugiau vandens, tuo skystesnės putos ir jos lengvai išsileidžia.

Eiga: patikrinkite putų konsistenciją, padengdami jomis savo atvaizdą. Padėkite veidrodį ant ceratos, vaikas atsitupia priešais. Dabar putomis padengiamas visas veido atspindys veidrodyje. Paskui abiem rankom visas veidrodis užklojamas putomis. Norint, kad judesiai būtų ritmiški, galima sukurti nors rintuotą eilėraštką. Pavyzdžiui, viens, du, trys, keturi, ką tu čia turi ir t. t.

Kiti variantai:

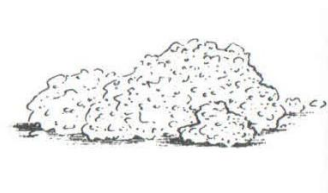
- ✓ Galima sumaišyti skirtingų temperatūrų vandenį su putomis, kad vaikas pajautų skirtumą.
- ✓ Putas nudažykite maistiniais dažais ir vonioje jomis galima piešti ant kūno. Tada maudymasis tampa maloniu užsiėmimu.

Dėmesio: jei veidrodis iš dūžtančio stiklo, jį reikėtų dėti ant stalo, kad vaikas, netyčia atsirėmęs į jį, nesusižeistų.

Muilo putas

Ieškantiems taktiliškumo vaikams reikia stipresnių dirgiklių nei minkštos putos. Tada praverčia įvairios kempinės.

Vengiantys taktiliškumo vaikai su putomis supažindinami aplinkiniais keliais: naudojant plakimo šluoteles, taures, samčius.

Priemonės: skystas muilas (nenaudokite sintetinio), drungnas vanduo, maža vonelė, rankšluostis, kempinės, plastikinė prijuostė, plakiklis, taurė, samtis, neaukštas staliukas, vienspalvė cerata.

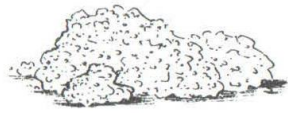
Pasiruošimas: vonia turėtų būti neaukšta, kad virš jos pasilenkęs vaikas laisvai neįsitempęs pasiektų dugną. Užrišama plastikinė prijuostė, kad nesušlaptų drabužiai. Kita išeitis – prakirpti šiukšlių maiše skylės ir juo kaip švarkeliu aprengti vaiką. Tik stebėkite, ar vaikui tai patogu.

Dubenėlyje išplakite muilo putas ir įpilkite valgomųjų dažų, kad galėtumėte dekoruoti baltus putų paveikslėlius.

Eiga: pripilkite į vonią 5 cm drungno vandens. Įpilkite skysto muilo ir šluotele ar kempine padarykite putas. Kuo daugiau spaudinėsite kempinę, tuo tvirtesnės bus putos. Galima putas suplakti ir rankomis, vandenyje trinant muilo gabalėlį. Jei vaikas nenori eksperimentuoti, galima pasiūlyti tokių žaidimų:

- ✓ Putų uždėti ant delno, rankos.
- ✓ Papūsti putas.
- ✓ Pirštų galiukais paimti putas ir mažus kalniukus padaryti ant rankos.
- ✓ Vonioje iš putų formuoti kalnelius ir slėnius.
- ✓ Ranka kaip peiliu pjaustyti putas.

- ✓ Pernešti putas kokiū nors indu į kitą vietą.
- ✓ Ant cerata užtiesto stalo formuoti putų bokštus.

Patarimai, kaip vystyti auditorinį suvokimą

Pačių gamybos muzikos instrumentai

Paprasti instrumentai: būgnai, tamburiniai, žvangučiai, metalofonas ar barškučiai puikiai tinka klausai vystyti, be to, jie gali būti panaudojami dainuojant daineles ar sekant pasakas. Pačių pagaminti instrumentai, savaime suprantama, labiau vertinami.

Būgnas

Priemonės: didelė konservų skardinė, atidarytuvas, užlenkiantis krašteliu, didelis balionas, plati lipni juosta, spalvotas popierius, žirkklės, klijai.

Eiga: nupjaukite skardinės viršų ir apačią. Baliono pripučiamąją dalį nukirpkite. Balioną užtempkite ant skardinės (geriausiai tai daryti dviem žmonėms) ir pridijuokite lipnia juosta. Pačią skardinę apklijuokite spalvotu popieriumi.

Dėmesio: skardinės kiaurymės kraštai turi būti lygūs, kad nesuplėšytų baliono. Būgnijant skardinę geriausiai laikyti įsikišus tarp kojų, o ne pastačius ant grindų, mat tada garsas geriau aidi.

Lazda su varpeliais

Priemonės: apytikriai 25 cm ilgio ir 1 cm skersmens apvali lazdelė, medinis bumbulas, kurio skersmuo toks pat kaip ir lazdelės, šeši maži varpeliai, kaspinas, klijai, vinukai, plaktukas, žirkklės, pieštukas.

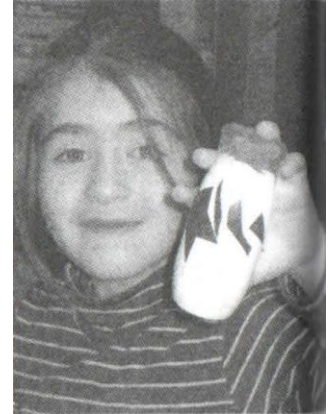
Eiga: atkirpkite tris 30 cm ilgio kaspinus. Kiekvieną kaspino galą prakiškite pro varpelio skylutę ir užriškite mazgelį. Dabar perlenkite kiekvieną kaspiną per vidurį ir pritvirtinkite prie lazdelės viršaus vinuku. Į medinio bumbulo kiaurymę pripilkite klijų ir bumbulą užmaukite ant lazdelės. Galiausiai lazdelę ir bumbulą galite išmarginti spalvotu pieštuku.

Ritminis barškutis

Šis greitai padaromas instrumentas gali skleisti pačius įvairiausius garsus priklausomai nuo užpildo. Jis praverčia norint išgauti eilėraščio ritmą, skiemenuojant žodžius. Instrumentas laikomas smiliumi, viduriniu pirštu bei nykščiu ir lengvai ritmiškai judinamas.

Priemonės: maži indeliai nuo geriamo jogurto, audinio juosta, plastikinis indelis, pripildymo medžiaga: ryžiai, smėlis, maži akmenukai, žirniai; akrilo dažai ir teptukas, folijos gabaliukas, žirkklės.

Eiga: Į jogurto indelį įberkite kokių nors burių medžiagų. Iš plastikinio indelio iškirpkite apskritimą, kurio skersmuo 1 cm didesnis nei buteliuko kaklelis. Jį uždėkite ant buteliuko kiaurymės ir pritvirtinkite medžiagine juosta. Galiausiai buteliuką nudažykite akrilo dažais ir papuoškite folija.

Kaip naudoti muzikos instrumentus:

- ✓ Tam tikrose situacijose instrumentai yra puiki ugdymo priemonė. Tačiau per daug garsų tik klaidina vaiką ir šis negali jų atskirti.
- ✓ Žmogus, vadovaujantis žaidimui, parodo trumpą ritmo pavyzdį, o vaikai turi jį pakartoti.
- ✓ Suduodama į būgną tam tikrą skaičių smūgių, vaikas turi viską pakartoti.
- ✓ Žmogus, vadovaujantis žaidimui, delnais suploja paprastą ritmą, vaikas pakartoja jį muzikos instrumentu.
- ✓ Ritmas ir smūgiai keičiasi pagal greitį ir stiprumą.
- ✓ Išmušami arba išgrojami savo ar draugo vardo, kokio nors daikto pavadinimo skiemenys.
- ✓ Vaikas užmerkia akis, kad nieko nematytų ir labiau susikauptų.
- ✓ Vadovas pagroja taktą, o atsimerkęs vaikas jį pakartoja.
- ✓ Vaikas užsimerkia. Vadovas groja instrumentu, judėdamas erdvėje. Vaikas turi parodyti ranka, kur yra vadovas.
- ✓ Vaikas groja pakaitomis su žmogumi, vadovujančiu žaidimui, ir ilgina melodiją dviem ar trim taktais. Instrumentai tartum bendrauja tarpusavyje.

Pirštų žaidimai

Šie žaidimai tinkami vaikams, turintiems auditorinio mąstymo sutrikimų. Vaikai mokomi kalbėti, sujungti garsus į žodžius ir tinkamai į juos reaguoti. Viską darydami kartu su kitu žmogumi, jie gauna ne tik auditorinių dirgiklių, bet ir vizualią paramą. Stebint kaip vaikas atlieka tam tikrus judesius, galima konstatuoti, ar jis teisingai suprato tekstą.

Mano pirštai

Minimas pirštas turi atlikti tą veiksmą, apie kurį kalbama.

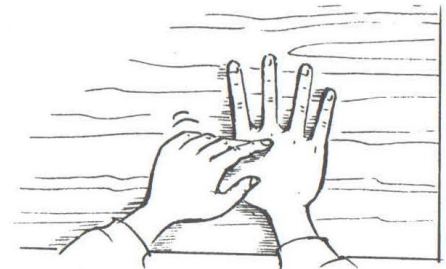
Nykštys, nykštys, storas žmogiukas paliečia mano petuką.

Smiliaus dėka parodyk, kur pilvas yra.

Ilgu pirštu viduriniu per koją aš braukiu.

Bevardžiai pirštai du susiglaudžia kartu

O mažylis tučiuojau paliečia nosytę tau.

Plekšnė

*Jūros dugne guli sau plekšnė plokščia.
Atslenka krabas, atslenka slapčia ir kutena ją.
Plekšnė nuplaukia tolyn ir slepiasi gilyn.
Krabas ieško jos visur. Bet deja, deja.
Krabas patraukia link namų, o plekšnė išlenda
pamažu.
Ir vėl jūros dugne guli sau plekšnė plokščia.*

Atpalaiduotas delnas guli ant stalo.
Kitu delnu pamažu šliaužiamo link pirmojo ir
imame jį kutenti.
Delnas pasilepia po stalu.
Antrasis delnas ropinėja po stalą.
Vienas delnas traukiasi prie stalo krašto, o kitas
lėtai iškyla.
Delnas vėl ramiai guli ant stalo.

Įsiklausyk!

Įvairių garsų priėmimas

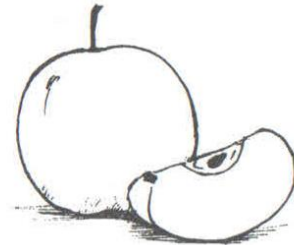
Žaidžiant šiuos žaidimus, kasdienybėje mus lydintys garsai skirstomi į tam tikras grupes. Juos vaikai įrašo į magnetofoną. Klausantis įrašo, tie garsai geriau isisąmoninami.

Priemonės: įrašantis prietaisas, mikrofonas, kasetė, virtuvės inventorius.

Eiga: Vaikas nusprendžia, kokius garsus irrašys. Ar tai bus vaiko balsas, ar muzikos instrumentai, gamtos ar virtuvės garsai. Svarbu, kad įrašinėjant nebūtų pašalinių garsų. Vaikui pateikiama užduotis pačiam sukelti vienus ar kitus garsus: garsiai, tyliai. Pradėkite nuo lengvesnių užduočių ir eikite link sunkesnių.

Pavyzdys: virtuvės garsai.

- ✓ Plakti dubenėlyje ką nors šluotele,
- ✓ nustatyti laikrodį, kad jis suskambėtų,
- ✓ verdantis vanduo,
- ✓ pjauti obuolį,
- ✓ puodus sudėti vienas kitą,
- ✓ įjungti ir išjungti garų, surinktuvą,
- ✓ atidaryti orkaitę,
- ✓ išimti skardas ir vėl uždaryti orkaitę,
- ✓ pastumti kėdes prie stalo,
- ✓ ištraukti stalčių su stalo irankiais,
- ✓ sustatyti lėkštes į džiovyklę, kad nulašėtų vanduo,
- ✓ įpilti į dubenėlį dribsnių,
- ✓ perdaužti kiaušinį,
- ✓ atsukti vandens čiaupą,
- ✓ įjungti mikrobangų krosnelę.

Po kiekvieno garso turi sekti nedidelė pauzė, kad viskas nesusimaišytų. Įrašyta juosta išklausoma tyliai.

Istorijos „daryk kartu“

Sekant tokias istorijas, susitariama, kad kai kurie žodžiai bus iliustruojami tam tikrais veiksmais. Istorija parenkama, atsižvelgiant į vaikų amžių ir suvokimo pajėgumą. Ji sekama tol, kol vaikams nenusibosta, nes tuomet jie pradeda nedaryti reikiamų judesių. Pirmieji pasakojimai privalo remtis vaiko patirtimi, jie neturi būti sekami greitai, su mažai judesių. Tokios istorijos vaikus sudomina, tad jas galima pasakoti visiems ratu sėdint ant kėdžių arba stovint. Vaikai, turintys auditorinių sutrikimų, didelėse vaikų grupėse jaučiasi blogai ir nejaukiai. Tokie žaidimai jiems labai reikalingi, bet iš pradžių turi būti žaidžiama su maža grupe ar esant vienam vaikui. Tada galima konkrečiai atsižvelgti vaikų sutrikimus, pakartoti sakinius, įpinti į pasakojimą paaiškinimus arba pačiam rodyti reikiamus judesius. Vaikų reakcija signalizuos, ką jiems sunku suvokti: tam tikrus žodžių junginius, nurodymus ar sąryšius.

Mano mylimas žaisliukas

Paprasta „daryk kartu“ istorija

Kiekvieną kartą ištarus žodį „meškiukas“, vaikas rodo tokią pantomimą. Jis apglėbia save rankomis ir krypuoja į šonus. Vietoj „meškiukas“ galima sakyti bet kokį mėgstamą žaisliuką.

*Mano mėgstamiausias žaislas yra rudas **meškiukas**. Aš visuomet imu jį su savimi, kur beečiau. **Meškiukas** keliauja į vaikų darželį, į žaidimų aikštelę, lanko močiutę ir senelį. **Meškiuko** kailiukas minkštas, o akytės linksmos ir rudos. Kai ko nors išsigąstu, tvirtai prispaudžiu **meškiuką** prie krūtinės. Man nuliūdus, **meškiukas** visada mane paguodžia. Valgant **meškiukas** įsikuria šalia manęs, o prausiantis sėdi ant vonios krašto. Bet užvis linksmiausia, kai mes su **meškiuku** dūkstame lovoje prieš miegą. Padūkę iš karto abu užsnūstame, kartais pirmas užmiega **meškiukas**, o kartais aš. O tu ar turi **meškiuką**?*

Linksmas vaikų darželio istorija

Šiek tiek sunkesnė, mat daugiau judesių.

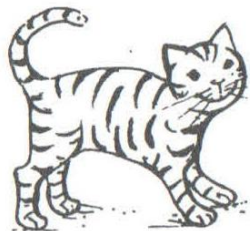
Pasakojant vaikas turi atlikti iš anksto aptartus veiksmus.

Kaip ir kiekvieną rytą aš džiaugiasi, kad netrukus eisiu į vaikų darželį ir ten vėl žaisiu su draugais. Mes kaip tik planavome smėlio dėžėje toliau statyti milžinišką pilį. Kadangi nuotaika buvo gera, mes įsidūkome. Pasiėmę iš žaislų krūvelės kibirėlius ir kastuvėlius, **eidami krypavome kaip antys**. Kasdami smėlį, pasakojomės anekdotus **ir juokėmės, susiėmę už pilvų**. O mūsų pilis kilo vis aukštytyn. Pabaigę ją statyti, iš džiaugsmo **šokome pergalės šokį**. Atėjo metas pasistiprinti. **Garsiai čepsėdami**, valgėme sumuštinius ir **šliurpčiodami** gėrėme kakavą. Atgavę jėgas, atsinešėme dėžę su karnavalo kostiumais. Apsisiautę skaromis ir paklodėmis, pasivertėme vaiduokliais ir gąsdinome vaikus, **siaubingai stūgaudami**. Galiausiai dar liko laiko piešimui ir popietė baigėsi. Kai mūsų pasiimti atėjo mamos, išlėkėme iš darželio **šaukdami indėnų kovos šūkius**.

Pasaka apie ūkininko gyvūnus

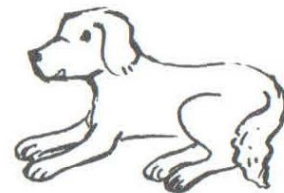
Skirta vyresniems vaikams. Ugdo koncentraciją.

Šiame pasakojime vaikai turi pamėgdžioti gyvuliukų garsus, kai tik paminimas konkretus jo vardas.

Ūkininko gyvuliai kartą paslėpė **gaidžio Gedo** žadintuvą. Jiems nusibodo, kad šis juos kiekvieną rytą žadindavo labai anksti. Gaidys keldavosi penktą valandą ryto, už lėkdavo ant mėšlo krūvos ir sukeldavo milžinišką triukšmą. **Vištos Virga ir Vida**, kas kartą tai išgirdusios, vos nenukrisdavo nuo laktos, o **katė Karina** baimingai skuosdavo už daržinės. Kadangi tą rytą žadintuvas neskambėjo, **gaidys Gedas** paprasčiausiai pramiegojo. Visi kiti gyvūnai

galėjo ligi soties išsimiegoti. **Paršiukai Panas ir Pranas** palaimingai prisispaudė prie **kiaulės Klėjos**, **šuo Šaras** snūduriavo būdoje, **ožka Ona** pasirąžė ir patogiai išsitiesė. Nerimavo tik **karvė Karolina**. Ji trypčiojo nuo kojos ant kojos ir nekantriai laukė, kol ūkininkas ateis jos pamelžti. Bet ūkininkas Ugnius saldžiai pūtė į akį. Neištverusi **karvė Karolina** išskuodė iš tvarto, užlipo ant mėšlo krūvos ir visų jėgų sumūkė. Kur buvęs kur nebuvęs, atskubėjo **gaidys Gedas** ir sutrikęs apsižvalgė. Pasirodė ir pižama vilkintis

ūkininkas Ugnius. Užsimiegojęs jis užkliuvo už **katės Karinos**. Išsigandusi **kiaulė Klėja** apsisvertė ant kito šono ir vos neužspaudė **paršiukų Pano ir Prano**. **Vištos Virga ir Vida** iš tiesų nukrito nuo laktos tiesiai ant vakare padėtų kiaušinių. **Šuo Šaras** susipainiojo savo pavadėlyje, **ožka Ona** siaubingai užspringo. Taip nemaloniai pabudę iš miego, gyvuliai nusprendė grąžinti **gaidžiui Gedui** žadintuvą.

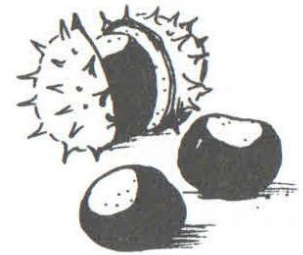
Vizualaus suvokimo ugdymas

Darbas su gamtine medžiaga

Ypač graži rudeninė gamtinė medžiaga. Ją galima sudėlioti įspūdingais raštais. Tai stipriai veikia vaiko regą ir vysto koncentraciją.

Paprastos mandalos ir raštai

Priemonės: kaštonai, gilės, lazdyno riešutai, erškėtrožių uogos, kukurūzai, buko gilės, smėlis, plokščia didelė arba popierinė lėkštė, tapetų ar medžio klijai.

Eiga: į lėkštę supilamas plonas smėlio sluoksnis. Vaikas gali išdėlioti iš esamos gamtinės medžiagos norimą paveikslėlį ar mandalą. Kad šis paveikslas išliktų ilgiau, smėlį sumaišome su klijais. Paveiksliui išdžiūvus, viskas lieka savo vietose. Tokiu atveju nenaudokite kartoninės lėkštės, mat ji gali permirkti.

Spalvos ir formos

Šis žaidimas ugdo spalvos ir formos pajautimą, vysto subtiliąją motoriką, koncentraciją, ištvermę ir kūrybingumą. Jį galima keisti, atsižvelgiant į vaiko amžių.

Priemonės: įvairių spalvų fotopopierius arba juostelė, žirkklės, klijai, baltas popierius, pieštukai, kamštinė lenta ir smeigtukai.

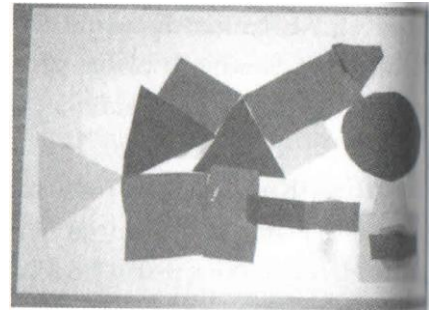
Eiga: priešais vaiką ant stalo guli iš fotopopieriaus iškirptos figūros: kvadratas, stačiakampis, trikampis, apskritimas, trapecija, šešiakampis. Skirtingos figūros yra skirtingų spalvų.

Pirmiausia paklausama, kokias spalvas vaikas mato, ir sužinome, ar jis jas skiria.

Kur mes dar kambaryje galime rasti raudoną spalvą? Kur jos yra gamtoje? Mūsų kūne? (raudona ugnis, rožė, kraujas ir kt.) Taip klausinėjama apie kiekvieną spalvą.

Dabar užduodami klausimai apie formą. Vyresni vaikai tikrai įvardys bent keletą esamų geometrinių figūrų. Kuo jos skiriasi? Panašiai kaip klausinėdami apie spalvas, ieškome analogų aplinkoje (apskritimas – kamuolys, saulė, automobilio ratas ir kt.)

Dabar vaikas turi išvardyti figūras, jas siedamas su spalvomis. Pavyzdžiui, geltonas apskritimas, mėlynas kvadratas, žalias trikampis ir pan.

Vaikui duodamas popieriaus lapas ir pieštukas ir šis gali mėginti nupiešti kelias formas.

Toliau eksperimentuojant su formomis ir spalvomis, jas galima iškirpti iš fotopopieriaus. Naudojantis šablonais, ant spalvoto popieriaus nupiešiamos ir iškerpamos atitinkamos figūros. Kai kuriems vaikams reikia padėti atlikti šį darbą. Galiausiai kiekvienas vaikas turi po šešias skirtingų spalvų figūras.

Dabar galima pamėginti jas kaip nors įdomiai sudėlioti. Figūroms susidėvėjus, padaromos naujos.

Jei vaikams kilo noras iš figūrų sukonstruoti paveikslą, jį galima perkelti ant popieriaus lapo ir priklijuoti. Pieštukais galima pabaigti savo kūrinį.

Nuoroda: vietoj popieriaus ir klijų galima naudoti kamštinę lentą ir smeigtukus. Taip lengviau keisti paveikslus.

Žiūrėjimo skylė

Vaikai, turintys vizualių suvokimo trūkumų, nemėgsta vartyti paveikslėlių knygu, kur yra daug smulkių detalių ar sudėtingas siužetas. Norint juos pripratinti prie šio užsiėmimo, naudojama žiūrėjimo skylė. Pats vaikas gali nuspręsti, kokio dydžio ji bus, kad pavyktų susikoncentruoti į piešinį, arba auklėtojas padeda atkreipti dėmesį į tam tikras piešinio detales.

Pagal skylės dydį ir formą kas kartą galima kitaip stebėti tą patį piešinį. Patartina naudoti juodą kartoną, kad susidarytų kontrastas. Netinka margi rėmai, nes jie režia ir blaško dėmesį.

Priemonės: juodas kartonas arba stora folija, liniuotė, pieštukas, popieriaus peilis, padėklas kirpimui, žirklys.

Pasiruošimas: juodas kartonas didesnėms ir mažesnėms paveikslėlių knygelėms. Jis sukarpomas atitinkamai A4 bei A5 formato lakštais. Viduryje lapo iškerpamas trikampis, rutulys, kvadratas.

Iškerpamų figūrų turi skirtis dydis: vienos penkių, kitos septynių, o trečios devynių centimetrų skersmens.

Eiga: uždėti kartoną su kiauryme ant paveikslėlių knygos ir jį stumdyti pagal poreikį.

Šviesa ir šešėliai

Žaidimai su kišeniniu prožektoriumi

Tokie žaidimai sukelia nemažą susidomėjimą. Prožektorius nėra kasdienis žaislas, tad smagu su juo paeksperimentuoti. Toliau aprašytuose žaidimuose skatinami vizualūs patyrimai, ugdoma regos, suvokimo ir reakcijos į tai koordinacija.

Sekti paskui spindulį

- ✓ Šviesos spindulys lėtai slenka patalpa, o vaikas turi jį sekti žvilgsniu.
- ✓ Koks nors daiktas trumpai apšviečiamas, tada prožektorius užgesinamas ir vaikas turi papasakoti, koks tai daiktas, kaip jis atrodo.
- ✓ Spindulys piešia kelią ant grindų. Vaikas seka paskui šviesą.

Kūno dalių rodymas

- ✓ Trumpai apšviečiama kuri nors vaiko kūno dalis. Jis ją turi parodyti ir įvardyti. (Žinoma, išskyrus akis.)
- ✓ Žaidimo vadovas apšviečia kurią nors savo kūno dalį, o vaikas turi parodyti ją savo kūne.
- ✓ Vaikas turi pasakyti, kurią kūno dalį reikia apšviesti.
- ✓ Pakabinamas plakatas su pavaizduotu žmogaus kūnu. Apšviečiama kuri nors kūno dalis, o vaikas ją parodo ant savęs. Paskui daroma atvirkščiai. Apšviečiamas vaikas, o jis suranda tą pačią kūno dalį plakate. Taip vaikas išmoksta sujungti paveikslus su realybe.

Pagauti spindulį

- ✓ Patalpoje turi vyrauti prieblanda.
- ✓ Šviesos spindulys juda greitai, o vaikas turi pamėginti jį sugauti.

- ✓ Vaikai užsidengia rankomis akis. Tada šviečiama į kokią nors konkrečią vietą. Sakoma: „atsimerkt“ ir vaikas, patraukęs rankas nuo akių, bėga šviesos taško link.
- ✓ Prožektoriumi spindulys vedamas per grindis ir sienas, o vaikas kišeniniu žibintuvėliu turi pakartoti trajektoriją.

Paveikslėlių kūrimas

Iš fotopopieriaus iškirpkite kelis prožektoriaus skersmens rutulius. Viduryje iškirpkite kokį nors motyvą, geometrinę formą arba pramuškite skylamušiu daug skylučių. Tuos lakštus laikykite priešais prožektorių, tada jį įjungus ant sienos atsiras paveikslėliai. Iškirpkite iš spalvotos permatomos folijos lempos skersmens rutulius. Viskas nusidažys visai kitomis spalvomis.

Nuoroda: vaikams pramokus elgtis su kišeniniu žibintuvėliu, jie vieni, be kitų pagalbos, gali žaisti šiuos žaidimus.

Įvairios dėlionės

Kintanti dėlionė

Dėlionė — puiki priemonė ugdyti vizualų suvokimą ir daiktų tarpusavio ryšius. Iš pradžių naudojama mažai detalių turinti dėlionė, kur vaizduojamas koks nors nemažas motyvas. Vėliau detalių daugėja. Dėlionę galima pasigaminti pačiam, atsižvelgiant į vaiko būseną.

Priemonės: senos paveikslėlių knygos, klijai, žirklys, pieštukas, liniuotė, lipni juostelė.

Pasiruošimas: išrinkite paveikslėlių knygos puslapį su nesudėtingu piešiniu. Išplėškite lapą ir, jei reikia, sulyginkite kraštus, nukirpkite tekstą. Užklijuokite tą lapą ant kartono. Apvertę piešinį, padalykite lapą į keturias dalis. Vėliau kiekvieną dalį galima dar susmulkinti į trikampius. Krašteliu patartina apklijuoti lipnia juoste, kad paveikslėliai taip greitai nesusitrintų.

Nuoroda: dėlionės, atsižvelgiant į jų sudėtingumą, galima duoti ir mažyliams, ir vyresniems vaikams. Mokoma surasti bendrus požymius ir tarpusavio priklausomybę, ugdoma koncentracija ir kantrybė.

Dėlionė su gyvūnais

Priemonės: žemiau puslapiuose esantys paveikslėliai.

Pasiruošimas: paveikslėlius nukopijuojame šiek tiek padidinę. Iškerpame korteles, jas užklijuojame ant kartono ir aptraukiame plėvele. Taip kortelės būna patvaresnės.

Eiga: yra du žaidimo variantai.

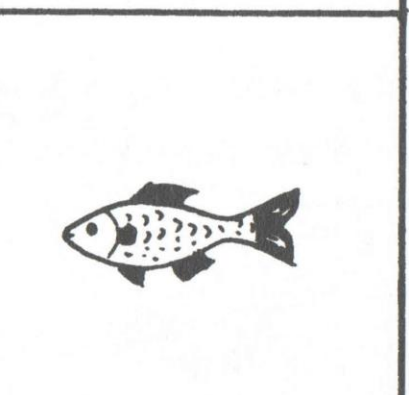
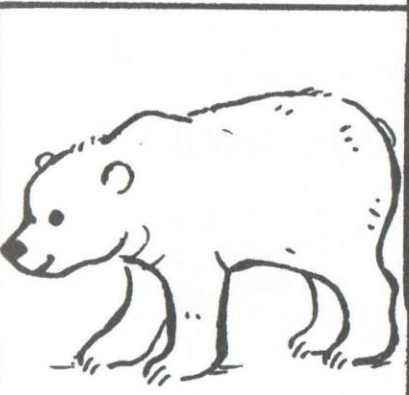
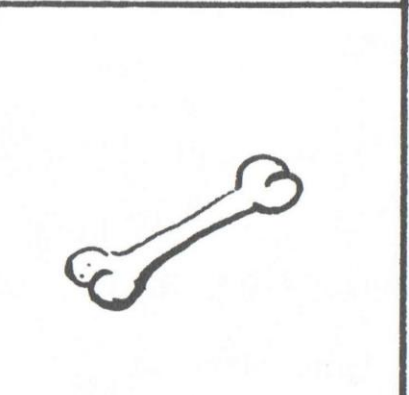
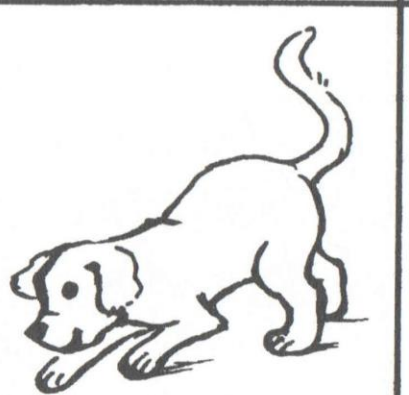
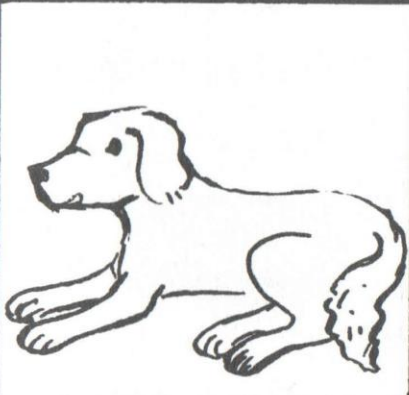
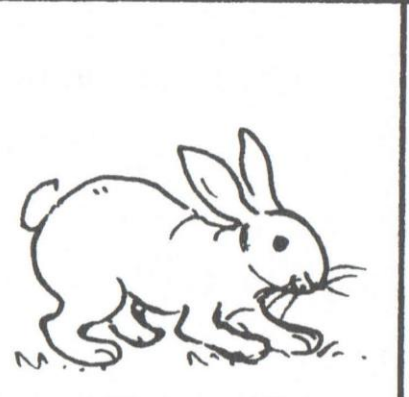
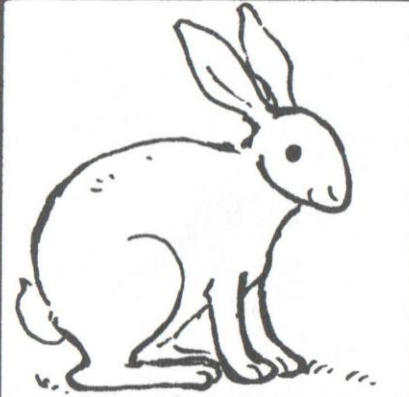
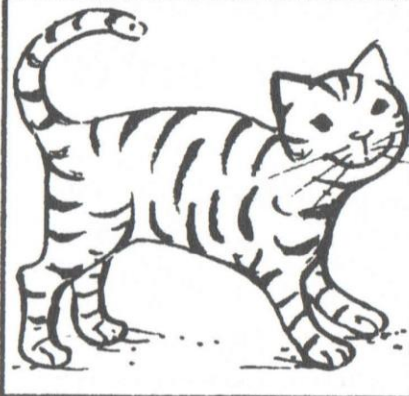
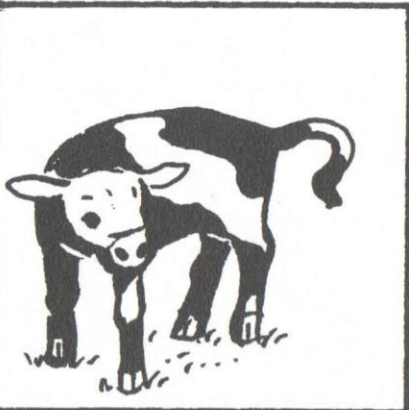
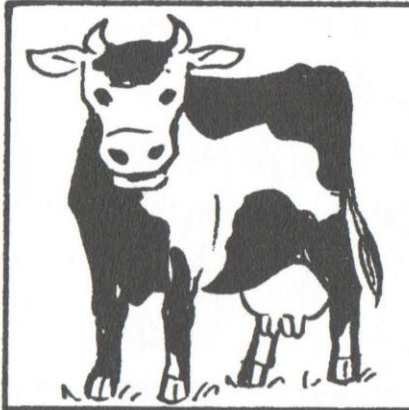
- ✓ Paprastas būdas: sudėlioti didelius gyvūnus ir jų mažylis, pavyzdžiui, karvė ir veršiukas.
- ✓ Sudėtingesnis: surūšiavus gyvūnus, pridėti ir korteles su jų ėdesiu. Pavyzdžiui, karvė, veršiukas, žolė.

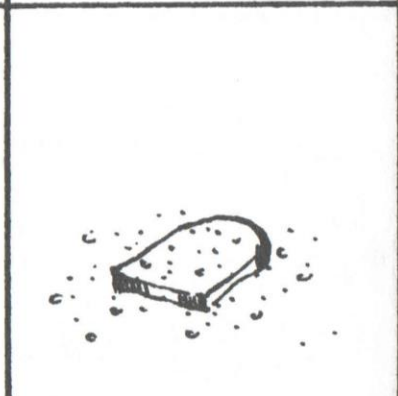
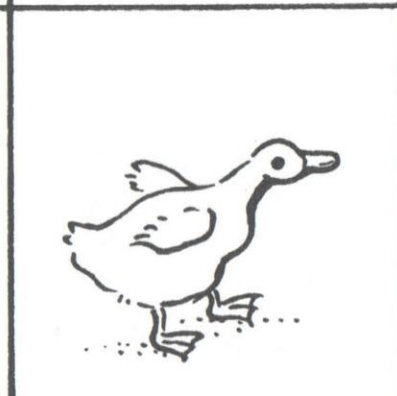
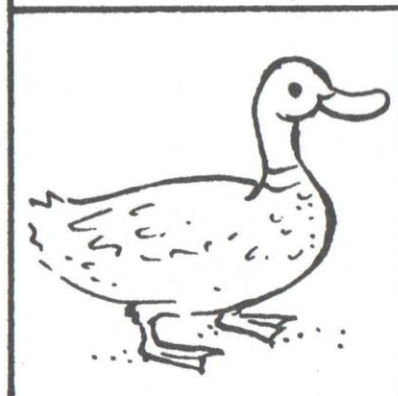
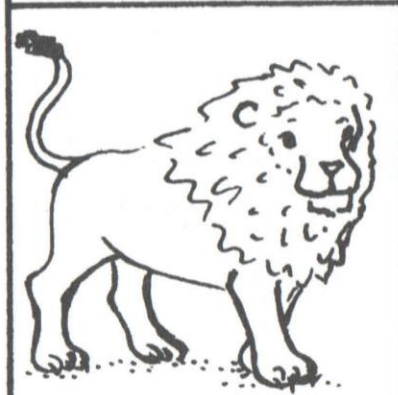
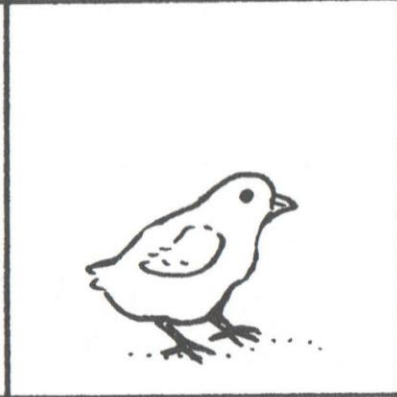
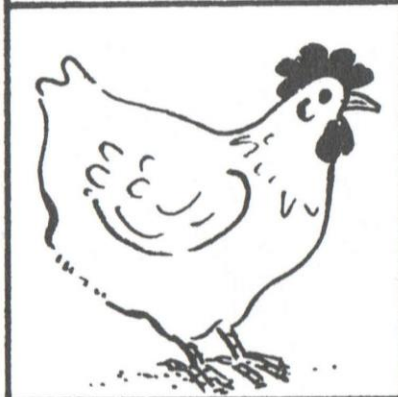
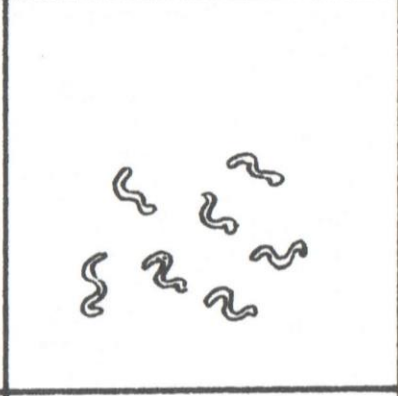
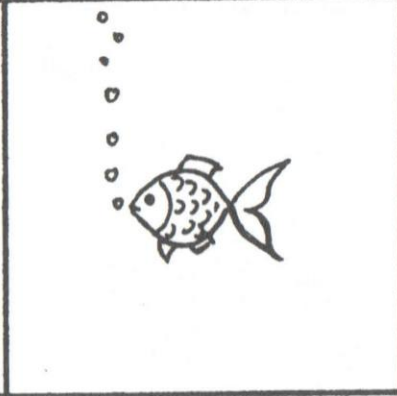
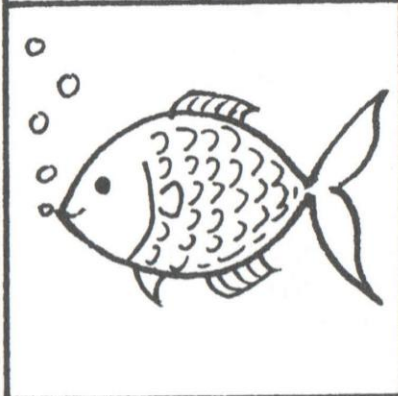
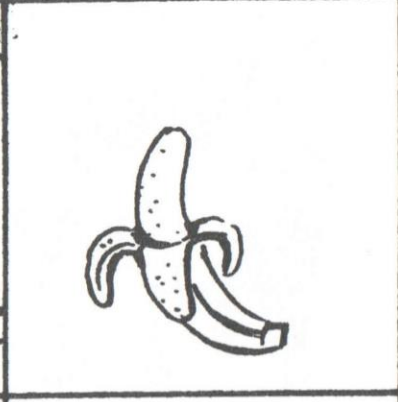
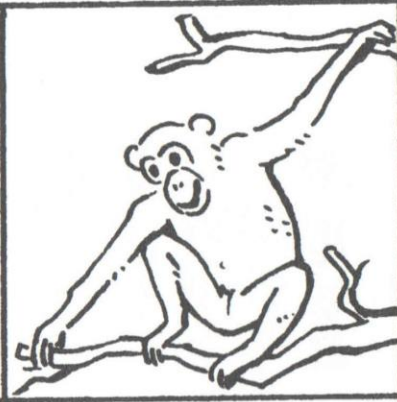
Lavink atmintį!

Priemonės: žemiau puslapiuose esantys paveikslėliai.

Pasiruošimas: Kairiajame stulpelyje nukopijuokite tik suaugusių gyvūnų korteles. Jas suklijuokite ant kartono, perkirpkite pusiau ir aptraukite permatoma plėvele.

Eiga: sumaišykite korteles ir užverstas išdėliokite ant stalo. Atverčiant korteles, ieškoma atitinkamo gyvūno pusė.

Atsimerk!

O kas toliau?

Eilučių ir motyvų dėliojimas padeda geriau suvokti erdvinius ryšius, skatina logiškai mąstyti ir susikoncentruoti.

Tokias dėliones galima daryti iš ivairių medžiagų. Šiam užsiėmimui nebūtina iš anksto rengtis ir nereikia specialios vietos. Dėliones galima įtraukti į dienotvarkę bet kada.

Priemonės: lego kaladėlės, karoliukai, virvelė jiems suverti, mozaikos lenta, kištukai, ivairios kaladėlės, sagos ir gamtinė medžiaga.

Eiga: eilės tvarka išdėliokite liniją, kur trijų rūšių daiktai paeiliui keičiasi. Mažyliams užtenka ir dviejų rūšių daiktų, pavyzdžiui, raudonų ir geltonų lego kaladėlių. Galima verti dviejų ar trijų skirtingų spalvų karoliukus. Dabar vaikas turi pakartoti tą pačią seką.

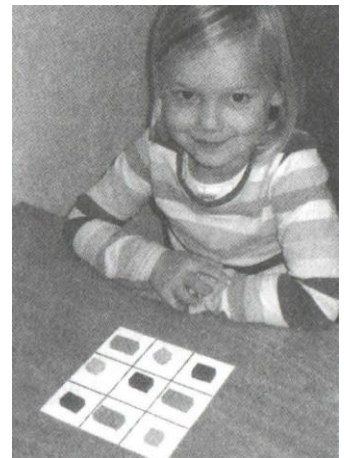
Galima daryti atvirkščiai. Vaikas išdėlioja savo pavyzdį, o jūs jį pakartojate. Sąmoningai padarykite klaidą, kad vaikas ją surastų.

Kasdienių daiktų sudoku

Sudoku vysto vizualų suvokimą, loginį mąstymą, rankų ir akių koordinaciją.

Priemonės: balto kartono lakštas, maždaug 24 x 24 cm, juodas flomasteris, liniuotė, trys vienodos sagos, trys vienodos sąvaržėlės, trys vienodos lego kaladėlės.

Pasiruošimas: kartonas padalijamas į devynis vienodo dydžio kvadratus.

Eiga: iš visų priemonių sudėliojamas sudoku. Visose horizontaliose ir vertikaliose eilutėse negali pasikartoti ta pati detalė. Iš pradžių vadovas viską išdėlioja, kad vaikas suprastų užduotį. Vėliau galima keisti detales: pakeisti gilėmis, kaštonais ir riešutais. Vyresniems vaikams galima duoti išdėlioti 16 langelių sudoku.